

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

Érkezett: 2007 APR 20.

T/2838. számú

törvényjavaslat

**a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának
közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény
módosításáról**

**Előadó: Dr. Kóka János
gazdasági és közlekedési miniszter**

Budapest, 2007. április

2007. évi ... törvény

a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény módosításáról

A Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény módosításáról az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

1. §

A Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Aptv.) 1. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az állam feladata az országos közúthálózat tervezése, fejlesztése, igénybevételenek szabályozása, továbbá az országos közutak fenntartása és üzemeltetése. A gyorsforgalmi közúthálózat fejlesztése, fenntartása, üzemeltetése fontos közérdekű és közcélú tevékenység.”

2. §

Az Aptv. 2. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„2. § E törvény rendelkezéseit az e törvény melléklete szerinti autópályák, autóutak és azok csomóponti elemei (a továbbiakban együtt: gyorsforgalmi utak) tervezésével, előkészítésével és megvalósításával kapcsolatos feladatokra, valamint tevékenységekre kell alkalmazni.”

3. §

(1) Az Aptv. 3. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyorsforgalmi utak tervezéséhez és építéséhez szükséges pénzeszközökről – a központi költségvetésből a közlekedésért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) által vezetett minisztérium költségvetési fejezetében, valamint más fejezetekben az e célra megnevezett fejezeti kezelésű előirányzatokból biztosított pénzeszközökből, illetve a magántőke bevonása alapján rendelkezésre álló forrásokból – a Kormány gondoskodik.”

(2) Az Aptv. 3. §-ának (4) és (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A gyorsforgalmi utak (ideértve a befejezetlen beruházásokat és azok tartozékait is) – a 6. § (2) bekezdése szerinti eset és a magántőke bevonásával megvalósított

utak kivételével – vagyonkezelője a miniszter által kijelölt központi költségvetési szerv, amely ennek keretében a kincstári vagyon kezeléséért felelős szervvel vagyonkezelési szerződést köt.

(5) A gyorsforgalmi utak tervezéséhez és építéséhez szükséges pénzeszközök felhasználása során az építető saját döntése alapján jogosult a megvalósítás költségeibe beépíteni az előkészítés és megvalósítás során ismertté vált régészeti lelőhelyek megelőző feltárási költségeit, valamint – korlátozott mennyiségben és mértékben – a felszínre került, illetve feltárt egyes, a feltárás helyén jellemző régészeti leleteknek a létesítendő pihenőhelyeken történő elhelyezése költségeit is. Az építető az adott beruházás teljes bekerülési költségének részeként a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény szerinti minimum mértéket köteles biztosítani költség-előirányzatként a régészeti feltárás céljára.”

4. §

Az Aptv. 4. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„4. § (1) Az e törvény hatálya alá tartozó gyorsforgalmi utak építetője – a magántőke bevonásával megvalósított utak kivételével – a Magyar Állam kizárólagos tulajdonában lévő, a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztési és építetői feladatainak ellátásáért felelős, részvénytársasági formában működő gazdasági társaság, a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: építető).

(2) Az építető kizárólagos fejlesztési és építetői feladatkörében, a Magyar Állam javára, saját nevében eljárva a beruházás előkészítéseként teljes körűen elkészítteti a szükséges terveket, tanulmányokat, ügyfélként részt vesz a hatósági és egyéb igazgatási eljárásokban, saját nevére megszerzi az építési engedélyeket, elvégzi vagy elvégezteti a munkaterület előkészítését (beleértve különösen a területszerzést, megelőző régészeti feltárást, közműkiváltást, illetve -fejlesztést, terület-előkészítést), továbbá lefolytatja a közbeszerzési eljárásokat, építési szerződéseket köt a megvalósításra, ellátja a mérnöki felügyeletet, lebonyolítja a műszaki átadás-átvételt.

(3) Az építető a végleges nyomvonal meghatározását követően haladéktalanul köteles írásban értesíteni a nyomvonallal érintett közmű tulajdonosát vagy szükség esetén üzemeltetőjét (a továbbiakban: közműszolgáltató) arról, hogy az útépités során mely közműszakasz kiváltása vagy fejlesztése szükséges.

(4) A közműszolgáltató – a gyorsforgalmi közúthálózat fejlesztésének kiemelt közérdekűségére tekintettel, az útépités mint közérdekből megvalósítandó beruházás megvalósítása érdekében – a (3) bekezdés szerinti értesítés kézhezvétele után az abban feltüntetett határidőn belül köteles a közműszakasz kiváltását vagy fejlesztését elvégezni vagy elvégeztetni. Az építető a körülmények által indokolt mértékű – 30 napnál nem rövidebb – határidőt határoz meg. A határidő megadása előtt köteles a közműszolgáltató véleményét kikérni. A közműszolgáltató a véleményét az annak közléséről szóló felhívás kézhezvételétől számított nyolc munkanapos határidőn belül köteles közölni az építetővel. Az építető köteles a közműkiváltás vagy -fejlesztés indokolt költségeit a közműszolgáltatónak megfizetni.

A közműkiváltás vagy -fejlesztés elvégzését követő 90 napon belül az építtető és a közműszolgáltató kötelesek egymással tételesen elszámolni.

(5) Ha a közműszolgáltató neki felróható módon a (3) bekezdés szerinti értesítésben szereplő közműszakasz kiváltására vagy fejlesztésére vonatkozó közműkiváltási vagy -fejlesztési kötelezettségét késedelmesen teljesíti, vagy egyébként a közműkiváltást vagy -fejlesztést nem megfelelően végzi el, illetve annak elvégzését vagy elvégeztetését megtagadja, köteles az ezzel okozott kárt a polgári jog általános szabályai szerint megtéríteni.

(6) A közműkiváltás vagy -fejlesztés elvégzésének vagy elvégeztetésének megtagadása esetén az építtető jogosult a közműkiváltást vagy -fejlesztést a megfelelő szakmai képesítéssel rendelkező vállalkozóval elvégeztetni, amelyet a közműszolgáltató túrni köteles.

(7) A közműszolgáltatót a – közműkiváltással vagy -fejlesztéssel összefüggésben bekövetkezett – vagyonnövekedés tekintetében illetékfizetési kötelezettség nem terheli.

(8) E törvény alkalmazásában közműnek minősül: vízellátást szolgáló vezeték, szennyvíz- illetve csapadékelvezetést szolgáló zárt csatorna, távhővezeték, földgázvezeték, elektromos vezeték, hulladékgyűjtő, illetve -kezelő berendezés, nagyfeszültségű villamos átviteli vezeték, szénhidrogén-szállító vezeték, bányászati célú vezeték, hírközlési vezeték.”

5. §

Az Aptv. 6. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az (1) bekezdésben megjelölt rendelet kihirdetésétől a Magyar Államot – termőföld esetében a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvényben megjelölt más jogosultakat megelőzően – elővásárlási jog illeti meg a rendelettel meghatározott nyomvonalon található földrészlet tekintetében. Az elővásárlási jogot a Magyar Állam nevében az építtető gyakorolja. A megvásárolt földrészlet és a gyorsforgalmi út létesítése érdekében kisajátítással megszerzett földrészlet az állam kincstári vagyonába kerül. Ezen földrészletek vagyonkezelői jogát a kincstári vagyon kezeléséért felelős szerv a gyorsforgalmi út építése céljából – kizárólag az építés időszakára, az elkészült gyorsforgalmi út ideiglenes vagy végleges forgalomba helyezéséig – ellenérték nélkül az építtetőnek adja át. A Magyar Állam javára adásvétel vagy kisajátítás útján gyorsforgalmi út létesítése céljából megszerzett ingatlanok vagyonkezelői jogának ingatlan-nyilvántartási bejegyzése és annak az ingatlan-nyilvántartásból való törlése után igazgatási szolgáltatási díjat nem kell fizetni.”

6. §

Az Aptv. 7. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) Az elkészült gyorsforgalmi utakat is magában foglaló földterület vagyonkezelői jogát, illetve az egyes projektekkel kapcsolatban létrehozott vagy megszerzett egyéb eszközöket, mint kincstári vagyont – az elkészült gyorsforgalmi utak ideiglenes vagy végleges forgalomba helyezése után – az építetű átadási szerződés alapján közvetlenül átadja a miniszter által kijelölt központi költségvetési szerv részére, a kincstári vagyon kezeléséért felelős szerv egyidejű értesítése mellett.”

7. §

Az Aptv. 16. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A szakhatóságok, a közművek üzemeltetői és az utak kezelői a közlekedési hatóság által kitűzött helyszíni szemlén vagy az azt követő nyolc napon belül nyilatkoznak arról, hogy a forgalomba helyezési engedély megadásának a külön jogszabály szerinti feltételei fennállnak. Ha a közművek üzemeltetői és az utak kezelői nem nyilatkoznak, a hozzájárulásukat, illetve beleegyezésüket megadottnak kell tekinteni.”

8. §

Az Aptv. 17/A. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A gyorsforgalmi utak földművei (töltései) megépítéséhez szükséges homok, kavics és agyag ásványi nyersanyag – ideértve mindezek változatait és keverékeit is – (a továbbiakban együtt: töltésanyag) kitermelésére a 18. § (7) bekezdése alapján kiadott rendeletben vagy a jogerős építési engedélyben megállapított nyomvonal 10-10 km szélességű környezetében célkitermelő hely létesíthető.”

9. §

(1) Az Aptv. 18. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A gyorsforgalmi utak esetében – kivéve a magántőke bevonásával megvalósított utakat – az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 22. §-a (1) bekezdésének második és harmadik mondatában, valamint (2) bekezdésében foglaltakat nem kell alkalmazni.”

(2) Az Aptv. 18. §-a (6) bekezdésének b) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Felhatalmazást kap a Kormány, hogy]

„b) a 7. § (5) bekezdése szerinti átadás és elszámolás részletes szabályait”

[rendeletben állapítsa meg és a 9. § (1) és (2) bekezdések szerinti szerveket rendeletben jelölje ki.]

(3) Az Aptv. 18. §-a (7) bekezdésének a) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[Felhatalmazást kap a miniszter, hogy]

„a) azon gyorsforgalmi utak esetében, amelyeknél a környezetvédelmi engedély jogerőre emelkedését követően az építési engedélyt az eljáró hatóság még nem adta ki, a gyorsforgalmi út nyomvonalát rendeletben hirdesse ki. E rendelettel megállapított nyomvonal tekintetében a 6. § (2) bekezdését, továbbá a 7. és a 17. § rendelkezéseit megfelelően kell alkalmazni,”

(4) Az Aptv. 18. §-ának (7) bekezdése a következő c) ponttal egészül ki:

[Felhatalmazást kap a miniszter, hogy]

„c) a gyorsforgalmi utak vagyonkezelőjét [3. § (4) bekezdés] rendeletben jelölje ki.”

(5) Az Aptv. 18. §-a a következő (9) bekezdéssel egészül ki:

„(9) E törvény alkalmazásában az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Otrt.) 1/1. melléklete szerinti M57 gyorsforgalmi út alatt az M60 Bóly-Pécs szakaszt, az Otrt. 1/1. melléklete szerinti M9 gyorsforgalmi út alatt pedig az M85 Pereszteg - Sopron (országhatár) szakaszt kell érteni.”

10. §

Az Aptv. 1. számú melléklete helyébe e törvény melléklete lép.

11. §

Ez a törvény a kihirdetését követő 8. napon lép hatályba, egyidejűleg hatályát veszti

a) az Aptv. 3. §-ának (6)-(9) bekezdése és 2. számú melléklete,

b) a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény 13. §-ának (3) bekezdése,

c) a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény, valamint a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény módosításáról rendelkező 2005. évi LXV. törvény 1-3.§-a,

d) a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény módosításáról rendelkező 2005. évi CLX. törvény 2-5. §-a, 7. §-ának (1) bekezdése, 7.§-a (2) bekezdésének az Aptv. 18. § (6) bekezdésének b) pontját megállapító rendelkezése, 8. §-a, valamint 1. és 2. melléklete,

e) a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény és azzal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2005. évi XII. törvény 1. §-a, 4. §-ának az Aptv. 17/A. § (1) bekezdését megállapító rendelkezése, valamint 6. §-ának az Aptv. 18. § (7) bekezdés a) pontját megállapító rendelkezése,

f) a Program utakról szóló 317/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet, a Program utakról szóló 317/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet módosításáról rendelkező 249/2006. (XII. 5.) Korm. rendelet, valamint a Program utakról szóló 317/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet módosításáról szóló 259/2006. (XII. 29.) Korm. rendelet.

12. §

(1) A Nemzeti Földalapról szóló 2001. évi CXVI. törvény (a továbbiakban: NFA tv.) 7. §-a a következő (4)-(5) bekezdésekkel egészül ki:

„(4) Nem kerül a Nemzeti Földalapba az a földrészlet, amelynek a Magyar Állam által adásvétel vagy kisajátítás útján történő megszerzésére országos közút megépítése érdekében került sor.

(5) A kincstári vagyon kezeléséért felelős szerv vagyonkezeléséből a Nemzeti Földalapba kerül a (4) bekezdés szerint megszerzett, de országos közút építésére fel nem használt termőföld, feltéve, hogy annak eredeti tulajdonosa az elővásárlási jogával élni nem kíván. Az erről szóló írásbeli megállapodás megkötését és évenkénti felülvizsgálatát a kincstári vagyon kezeléséért felelős szerv kezdeményezi.”

(2) Az NFA tv. 13/A. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A Nemzeti Földalap vagyoni körébe tartozó földrészlet megosztásával, művelési ágának megváltozásával, illetőleg más célú hasznosításával a tulajdonosi joggyakorló nem változik, kivéve, ha az említettekre országos közút megépítése vagy annak ingatlan-nyilvántartásban történő átvezetése érdekében kerül sor, és a tulajdonosi joggyakorló megváltozása tekintetében a földalapkezelő szervezet és a kincstári vagyon kezeléséért felelős szervezet írásbeli megállapodást köt.”

(3) Az NFA tv. 13/A. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg az (5) bekezdés megjelölése (6) bekezdésre változik:

„(5) A (4) bekezdés szerinti megállapodás megkötésére legkorábban a termőföld más célú hasznosítására vonatkozó földhivatali határozat jogerőre emelkedését követően kerül sor, amely megállapodás alapján az országos közút megépítéséhez szükséges földrészlet a kincstári vagyon kezeléséért felelős szerv vagyoni körébe kerül.”

13. §

(1) Az e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő közműkiváltások vagy -fejlesztések esetében – amennyiben a közműkiváltáshoz vagy -fejlesztéshez kapcsolódó munkálatok még nem kezdődtek meg – az Aptv. 4. §-ának – az e törvény 4. §-ával megállapított – (3)-(7) bekezdéseiben foglaltakat azzal kell alkalmazni, hogy az építető utasítása alapján a közműszolgáltatóval – a közműkiváltás vagy -fejlesztés kapcsán – szerződéses kapcsolatban álló vállalkozó köteles az Aptv. 4. §-ának – e törvény 4. §-ával megállapított – (3) bekezdése szerinti értesítést a közműszolgáltatónak megküldeni.

(2) Az e törvény hatálybalépésekor folyamatban lévő közműkiváltások vagy -fejlesztések esetében – amennyiben a közműkiváltási munkálatok már megkezdődtek – nem kell alkalmazni az Aptv. 4. §-ának – az e törvény 4. §-ával megállapított – (3)-(7) bekezdéseiben foglaltakat.

(3) Az Állami Autópálya Kezelő Zrt. átadja a nála lévő befejezetlen beruházásokat az építetőnek, továbbá átadja a vagyonkezelésében lévő kincstári vagyon vagyonkezelői jogát a miniszter által kijelölt központi költségvetési szervnek, a kincstári vagyon kezeléséért felelős szerv egyidejű értesítése mellett. Az értesítés kézhezvételét követő 30 napon belül az Állami Autópálya Kezelő Zrt. és a kincstári vagyon kezeléséért felelős szerv megszüntetik a közöttük korábban a gyorsforgalmi utak tárgyában létrejött vagyonkezelési szerződéseket.

(4) Az NFA tv. – e törvény 12. §-ának (1) bekezdésével megállapított – 7. §-ának (4) bekezdésében foglalt rendelkezéseit a folyamatban lévő kisajátítási eljárásokban is alkalmazni kell, a kisajátítást pótló adásvételi szerződések megkötése során pedig abban az esetben, ha a termőföld tulajdonjogának az állam javára történő bejegyzésére irányuló kérelem még nem került benyújtásra.

(5) Az NFA tv. – e törvény 12. §-ának (2) bekezdésével megállapított – 13/A. §-ának (4) bekezdésében foglaltakat és az NFA tv. – e törvény 12. §-ának (3) bekezdésével megállapított – 13/A. §-ának (5) bekezdésében foglaltakat azon földrészletek esetében is alkalmazni kell, amelyeken az országos közút ideiglenes vagy végleges forgalomba helyezése már megtörtént.

Melléklet a 2007. évi törvényhez

„Melléklet a 2003. évi CXXVIII. törvényhez”

Az e törvény alkalmazási körébe tartozó gyorsforgalmi utak

A szakasz neve	Az út típusa	sáv	km
M0 Kelet, 4. sz. főút-31. sz. főút között	Autópálya	2x2	6
M0 Kelet, 31. sz. főút-3. sz. főút között	Autópálya	2x2	11
M0 Kelet, 3. sz. főút-M3 között	Autópálya	2x2	9
M0 Gödöllői átkötés (M31)	Autópálya	2x2	12
M0 Dél, M1-51. sz. főút között pályabővítés	Autópálya	2x3	23
M0 Dél, 51. sz. főút-M5 között	Autópálya	2x3	7
M0 Észak, M2-11. sz. főút között (M0 Északi-híd)	Autópálya	2x2	3
M3 Görbeháza - Nyíregyháza (4. sz. főút)	Autópálya	2x2	39
M43 Szeged - Maroslele között	Autópálya	2x2	16
M43 Maroslele - Makó között	Autóút	2x1	16
M6 M0-Érdi tető között	Autópálya	2x2	8
M6 Dunaújváros-Szekszárd között	Autópálya	2x2	67
M6 Szekszárd-Bóly között	Autópálya	2x2	47
M60 Bóly - Pécs	Autópálya	2x2	30
M7 Zamárdi - Balatonszárszó között	Autópálya	2x2	14
M7 Balatonkeresztúr - Nagykanizsa között	Autópálya	2x2	36
M7 Rigyác - Nagykanizsa	Autópálya	2x2	12
M7 Letenye-országhatár között (Mura-híddal)	Autópálya	2x2	1
M8 Dunaújváros (M6)-Dunavecse (51. sz. főút) (Duna-híddal)	Autópálya	2x2	9
M9 51-54. sz. főút között	Autóút	2x1	12
M2 Budapest-Vác (déli csomópont) között	Autóút	2x2	20
M3 Nyíregyháza-Vaja (49. sz. főút) között	Autópálya	2x2	26
M3 Vaja (49. sz. főút)-Vásárosnamény között	Autóút	2x1	20
M35-M4 Debrecen-Berettyóújfalu-Nagykerek (országhatár) között	Autóút	2x1	66
M43 Makó-Csanádpalota (országhatár) között	Autóút	2x1	23
M44 Kecskemét-Tizsakürt között	Autóút	2x2	42
M44 Tizsakürt-Kondoros között	Autóút	2x2	62
M44 Kondoros-Békéscsaba között	Autóút	2x2	22
M8 Kecskemét-Szolnok között	Autóút	2x1	54
M8 Dunavecse-Kecskemét	Autóút	2x1	45
M8 Körmend-Rábfüzes (oh.) között (Körmend elkerülővel)	Autóút	2x2	31
M0 10-11 sz. főutak között	Autóút	2x2	9

A szakasz neve	Az út típusa	sáv	km
M85 Pereszteg-Sopron (országhatár) között	Autóút	2x2	29
M85 Győr-Csorna között (Csorna elkerülővel)	Autóút	2x2	34
M9 Dombóvár-Bonyhád (65. sz. főút) között	Autóút	2x1	34

”

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

A törvényjavaslat a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Aptv.) módosítására irányul. Az Aptv. kiterjedelmű módosítására a következő három témakörben kerül sor:

1. A törvényjavaslat – a gyorsforgalmi utak építésének finanszírozására vonatkozó döntésekkel összhangban – hatályon kívül helyezi az Aptv. Program utakra vonatkozó rendelkezéseit. A Kormány a gyorsforgalmi közúthálózat fejlesztését – a korábbi tervezett és az ún. Program utakban testet öltő finanszírozási konstrukcióval ellentétben – a 2007. évben állami feladatként a központi költségvetésből kívánja finanszírozni. Az Aptv. 2005. évi módosítása teremtette meg a gyorsforgalmi utak finanszírozásának ezen módját, amelynek lényege, hogy egy 100%-os állami tulajdonú vállalat, az Állami Autópálya Kezelő Zrt. (a továbbiakban: ÁAK Zrt.) vált bizonyos gyorsforgalmi utak beruházójává, amely tevékenységéhez magánfinanszírozói forrást vont be, és mind a finanszírozói, beruházói, mind az üzemeltetői tevékenységét a magyar állammal kötött hosszú távú szerződés alapján végezte. A konstrukcióval kapcsolatos elszámolási bizonytalanságok miatt azonban a Kormány a korábbi tervekkel ellentétben közvetlen állami finanszírozásban kívánja folytatni az autópálya építéseket. A Kormány erre vonatkozó döntése alapján készült el és került az Országgyűléshez beterjesztésre a Magyar Köztársaság 2007. évi költségvetéséről szóló törvényjavaslat, amely már erre tekintettel tervezte a vonatkozó költségvetési előirányzatokat.

2. A törvényjavaslat az Aptv. mellékletének módosítására is irányul. A melléklet(ek) módosítása a 2006-ig már megvalósult gyorsforgalmi hálózatfejlesztések, illetve az EU forrásokra igényt tartó Közlekedésfejlesztési Operatív Programban szereplő közúti projektlisták összehangolása érdekében szükséges. A módosítással megállapítandó mellékletben szereplő gyorsforgalmi úthálózat fejlesztések meghatározásának kiinduló pontja a hazai szakpolitikai stratégiát tartalmazó Magyar Közlekedéspolitikai Konceptió és az EU Fehér Könyvében megadott nemzetközi hálózatfejlesztési stratégia.

Az Aptv. 1. mellékletének módosítását és 2. mellékletének hatályon kívül helyezését megalapozó előzmény a Kormány által megtárgyalt és elfogadott a Közlekedésfejlesztési Operatív Program indikatív projektlista [1004/2007. (I. 30.) Korm. határozat a 2007-2013 közötti időszakban megvalósítani tervezett közlekedésfejlesztési projektek indikatív kistájéjáról]. A projektlista egyrészt az Új Magyarország Fejlesztési Terv részeként készített Közlekedésfejlesztési Operatív Program keretében megvalósítandó fejlesztéseket, másrészt az egyéb (PPP) forrásból megvalósítani tervezett gyorsforgalmi út fejlesztéseket tartalmazza. A Kormány hivatkozott határozatában megjelenő fejlesztési elképzelésekkel való összhang megteremtése érdekében szükséges az Aptv. módosítása.

A jogalkotói szándék arra irányul, hogy a KÖZOP indikatív projektlistáján található gyorsforgalmi utakra vonatkozó beruházások jogszabályi szinten is rögzítve legyenek.

3. Az autópálya-építések során szerzett gyakorlati tapasztalatok egyértelműen igazolták, hogy a Kormányprogramban foglaltak teljesítése érdekében szükséges a gyorsforgalmi utak megépítését gyorsítani. A legfőbb szabályozási igény a közmű kiváltások kapcsán jelentkezett, hiszen ez az akadálymentesítési feladat az útépités során az egyik leginkább időigényes tényező. (Az akadálymentesítés alatt az autópálya nyomvonalát érintő és/vagy keresztező vezetékek, kábelek, tartozék jellegű létesítmények feltárását, esetleges továbbtervezését, áthelyezését, szerelését, átalakítását, próbaüzemét és üzembehelyezését, átadás-átvételét, szükség esetén szolgálmi jog alapítását, módosítását, törlését és valamennyi olyan járulékos tevékenységet kell érteni, amely biztosítja azok változatlan színvonalon történő rendeltetésszerű és biztonságos üzemeltetését a tulajdonos, üzemeltető részére, másfelől akadályoktól mentes építési területet teremt a generálkivitelező részére.)

A fentiek indokolják a közmű kiváltásokra vonatkozó részletesebb szabályok megalkotását. A Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztési Zrt. (a továbbiakban: építető) kizárólagos fejlesztői és építetői feladatkörében eljárva értesítést küld a közmű tulajdonosának vagy kezelőjének (a továbbiakban: közműszolgáltató), amelyben tájékoztatást ad arról, hogy a gyorsforgalmi út végleges nyomvonalának kijelölése megtörtént és erre tekintettel mely közműszakaszok kiváltása vagy fejlesztése szükséges.

A közmű szolgáltatójának törvényi kötelezettsége lesz a törvényjavaslat elfogadásával a közműszakasz kiváltásának vagy fejlesztésének elvégzése, oly módon, hogy az építető által írásbeli értesítésben meghatározott határidőn belül köteles a közmű kiváltását elvégezni. Jóllehet a közműkiváltás elvégzéséhez szükséges munkálatok fajtái és időigénye olyan mértékben eltérő, amely szakszerű, valamennyi közmű tekintetében releváns javaslat megtételét meglehetősen nehezíti, ugyanakkor a közműszolgáltatók jogos érdekének védelme mégis szükségessé teszi a határidő minimumának törvényi szinten történő rögzítését. A törvényjavaslat az építető által előírható határidő minimumát harminc napban állapítja meg.

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy a felek közötti polgári jogi jogviszonyból eredő együttműködési kötelezettség a határidők reális megállapítását eredményezi az építető részéről, hiszen neki sem érdeke, hogy a közműszolgáltatóval jogvitája keletkezzen. Az építetőnek továbbá az sem érdeke, hogy a közműszolgáltató helyett végeztesse el a közműáthelyezést, és az abból eredő kárigényét a közműszolgáltatókkal szemben egy hosszadalmas jogvitában érvényesítse. A felek között ugyanis polgári jogviszony áll fenn, amely kapcsán a felek a Polgári Törvénykönyv 4. §-ának (1) bekezdése alapján együttműködésre kötelesek, erre tekintettel tehát a határidő megállapításakor az építető köteles a közműszolgáltató véleményét és az egyéb indokolt körülményeket figyelembe venni.

A közműszolgáltató jogainak, jogos érdekeinek további védelmét szolgálja, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény szerinti megállapítási keresetben kérheti a bíróságot annak kimondására, hogy a meghatározott határidő méltánytalan, nem elegendő a kiváltás megfelelő elvégzésére. Amennyiben a bíróság a megállapítási kérelemben foglaltaknak helyt ad, a közműszolgáltató mentesül a kártérítési felelősség alól is.

A közműkiváltás vagy -fejlesztés során keletkező indokolt és igazolt költségeket az építtető a közműszolgáltatónak megfizeti.

Szabályozásra kerül a közműszolgáltató kártérítési felelőssége, amennyiben a közmű kiváltására vagy fejlesztésére vonatkozó törvényi kötelezettségének nem tesz eleget. A kártérítési felelősség jogintézményének kodifikálása várhatóan az útépités szempontjainak leginkább megfelelő magatartás tanúsítására sarkallja majd a közműszolgáltatót. A új közműszakasz megvalósításával összefüggésben a közműszolgáltatónál jelentkező vagyonnövekedés illetékmentes.

4. Az autópálya-építések kapcsán problémaként jelentkezett az az eset, amikor az építés céljára megvásárolt, illetve kisajátított földterület a Nemzeti Földalapról szóló törvény (NFA tv.) hatálya alá tartozó termőföld terület. Mivel az ilyen földterület a törvény erejénél fogva a Nemzeti Földalapba kerül, a Kincstári Vagyonigazgatóság (KVI) nem köthet vagyonkezelési szerződést az utak építtetőjével. A törvényjavaslat e probléma orvoslása érdekében javaslatot tesz az NFA tv. módosítására. A javasolt módosítással az országos közutak, így gyorsforgalmi utak építésével összefüggésben az állam számára megszerzett termőföld nem kerül a Nemzeti Földalapba, így nem kell alkalmazni a NFA tv-ben szabályozott, a Nemzeti Földalapba tartozó termőföldek hasznosítására vonatkozó eljárást. A már a Nemzeti Földalapba tartozó termőföldek tekintetében, amennyiben azok – ingyenesen történő vagyonkezelésbe adással történő – hasznosítására az országos közutak építése kapcsán kerül sor, abban az esetben a tulajdonosi joggyakorló is változhat.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

Az 1. §-hoz:

A gyorsforgalmi utak építése, üzemeltetése, az általuk biztosított szolgáltatási színvonal biztosítása elengedhetetlen feltétele a gazdaság fejlesztésének, a gazdasági élet szereplőinek, illetve általában az állampolgárok számára nyújtott szolgáltatások minősége javításának. Ezért elengedhetetlenül szükséges a közérdekűség mellett a közcélúság törvényi szinten való rögzítése.

A 2. §-hoz:

A módosítás nyomán létrejövő, részben új szabályozást tartalmazó törvény alkalmazási körét megállapító rendelkezés.

A 3. §-hoz:

A gyorsforgalmi utak megépítésének, üzemeltetésének finanszírozásában, valamint az építés feltételeinek változásában bekövetkező változásokra tekintettel újragondolást igényelt a vagyonkezelői jogosultság szabályozása. Ennek értelmében a gyorsforgalmi úthálózat teljes egésze a közlekedésért felelős miniszter által kijelölt központi költségvetési szerv vagyonkezelésében áll.

Emellett – hazánk történelmének, kultúrájának megismerése, megismertetése okán – lehetőség nyílik az utak megvalósítása során felszínre került régészeti leletek – az utak mentén kialakított kiállító helyen történő – bemutatására.

A 4. §-hoz:

A hatásköri megoszlás egyértelművé tétele folytán szükségessé vált annak rögzítése, hogy a gyorsforgalmi utak építtetője a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt.

A gyakorlati tapasztalatok egyértelműen igazolták, hogy a Kormányprogramban foglaltak teljesítése okán szükséges a gyorsforgalmi utak megépítését gyorsítani. Ennek érdekében az Aptv-be több olyan rendelkezés bekerült (pl: területszerzés, környezetvédelmi együttműködés, stb.), amely a beruházás lebonyolításának gyorsítását szolgálja. Jelenleg a legfőbb szabályozási igény a közműkiváltások kapcsán jelentkezett, hiszen ez a feladat az útépités során az egyik leginkább időigényes tényező.

Közműkiváltásnak minősül az a feladat, amikor az útberuházás megvalósítását akadályozza egy üzemelő közművezeték és az útépités érdekében – a közműszolgáltató hozzájárulása és feltételei alapján – az üzemelő közmű egy szakaszát egy új vezetékszakasz építésével – ami az út megépítését is lehetővé teszi – kell helyettesíteni.

Jelenleg az útberuházást kivitelező vállalkozások, konzorciumok feladata a közműkiváltások megvalósítása is. A közműszolgáltatókkal, illetve a közműcégek tulajdonosaival mint alvállalkozókkal folytatott tárgyalások azonban nem mindig hatékonyak (a közműszolgáltatók miatt), esetenként jelentős, akár több éves idővesztéssel járnak. Az emiatt történő késedelem okán viszont többletszolgáltatásra vonatkozó kötelelem pl. kötbér megfizetése nem terheli őket.

A javasolt módosítás szerint a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. – kizárólagos fejlesztői és építtetői feladatkörében eljárva – a gyorsforgalmi út nyomvonalának kijelölését követően haladéktalanul értesítést küld a közmű tulajdonosának vagy üzemeltetőjének (a továbbiakban: közműszolgáltató), amelyben tájékoztatást ad arról, hogy a gyorsforgalmi út végleges nyomvonalának kijelölése megtörtént és erre tekintettel mely közműszakaszok kiváltása vagy fejlesztése szükséges.

Fontos rendelkezése a javaslatnak, hogy a jövőben a közmű szolgáltatójának törvényi kötelezettsége lesz a közműszakasz kiváltásának vagy fejlesztésének elvégzése.

Szabályozásra kerül a közműszolgáltató kártérítési felelőssége, amennyiben a közmű kiváltására vagy fejlesztésére vonatkozó törvényi kötelezettségének nem tesz eleget. A kártérítési felelősség jogintézményének kodifikálása várhatóan az útépités szempontjainak leginkább megfelelő magatartás tanúsítására sarkallja majd a közműszolgáltatót.

A felek egyenjogúságát biztosítja, hogy az építtető és a közműszolgáltató a köztük fennálló polgári jogviszony kapcsán – a Polgári Törvénykönyv 4. §-ának (1) bekezdése alapján – együttműködésre köteles, erre tekintettel tehát a határidő

megállapításakor az építető köteles a közműszolgáltató véleményét és az egyéb indokolt körülményeket figyelembe venni. A közműszolgáltató jogainak, jogos érdekeinek további védelmét szolgálja, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény szerinti megállapítási keresetben kérheti a bíróságot annak kimondására, hogy a meghatározott határidő méltánytalan, nem elegendő a kiváltás megfelelő elvégzésére. Amennyiben a bíróság a megállapítási kérelemben foglaltaknak helyt ad, a közműszolgáltató mentesül a kártérítési felelősség alól is. Minderre tekintettel tehát megfelelő jog- és igényérvényesítési eszközök állnak a közműszolgáltató rendelkezésére abban az esetben, ha az építető méltánytalanul rövid határidő megállapításával hívja fel a közműszolgáltatót az adott közmű kiváltására.

A közműkiváltás megvalósítása kapcsán a közműszolgáltatónál felmerült költségeket a Magyar Állam fedezi oly módon, hogy a kiváltás vagy fejlesztés során keletkező indokolt és igazolt költségeket az építető folyamatos elszámolás keretében a közműszolgáltatónak megfizeti. Ezáltal pénzben kifejezhető többletterher a szolgáltatót nem terheli.

A új közműszakasz megvalósításával összefüggésben a közműszolgáltatónál jelentkező vagyonnövekedés illetékmentes. Tekintettel arra a tényre, hogy a gyorsforgalmi úthálózat fejlesztése közérdek, a közműszolgáltató egy az akaratával nem feltétlenül találkozó munkálatot a közérdekre tekintettel végez el, így igazságtalan helyzetet eredményezne, ha az esetlegesen jelentkező vagyonnövekedés után illetéket kellene fizetnie.

A fentiek indokolják a közműkiváltásokra vonatkozó részletes szabályozások megjelenítését az Aptv-ben. A törvényjavaslat alapján a közmű szolgáltatójának törvényi kötelezettsége lesz a közmű kiváltásának vagy fejlesztésének elvégzése, (elvégeztetése), amely kötelezettség nem teljesítése kártérítési kötelezettséget von maga után. Ezen rendelkezések a gyorsforgalmi utak épülésének nagy mértékű gyorsulását eredményezik.

Az 5. §-hoz:

A Program út mint jogintézmény megszűnése folytán szükségessé vált a hatályos rendelkezések pontosítása, valamint az útépités során az építető tulajdonába került utaknak, illetve egyéb eszközöknek állami tulajdonba adására vonatkozó szabályok deklarációja. Az útépités költségeinek számottevő csökkenését eredményezi annak rögzítése, hogy az építető javára az útépitéssel érintett földterületek vagyonkezelői jogának ingatlan-nyilvántartásba való rögzítése, illetve az onnan való törlése után nem kell igazgatási szolgáltatási díjat fizetni.

A 6. §-hoz:

A § a Program út jogintézményének megszűnése okán szükségessé vált pontosítást tartalmazza.

A 7. §-hoz:

A közlekedési hatóság a forgalomba helyezési eljárás keretében a műszaki átadás-átvételi eljárás – ahol a közműszolgáltatóknak és az útkezelőknek nyilatkozniuk kell a

hozzájárulásukról – befejezését követően tart helyszíni szemlét. Megállapítható tehát, hogy az érintettek számára adott a megfelelő lehetőség nyilatkozatuk megtételére. Erre tekintettel a nyilatkozattételre nyitva álló további 15 napos határidő az eljárás indokolatlan elhúzódsához vezet, amely ellentétben áll a Kormány azon szándékával, amely a gyorsforgalmi utak lehetőség szerinti minél gyorsabb elkészülésére vonatkozik. Az esetlegesen felmerülő kérdések tisztázásához elegendő rövidebb határidő is. Erre tekintettel a törvényjavaslat a hatályos 15 nap helyett 8 napos határidőt ír elő.

A 8. §-hoz

Az Aptv. 1. mellékletének módosítása és 2. mellékletének hatályon kívül helyezése okán szükséges pontosítás.

A 2. melléklet hatályon kívül helyezését az indokolja, hogy a Kormány elfogadta az 1004/2007. (I. 30.) Kormányhatározatot, amely a Közlekedésfejlesztési Operatív Programot tartalmazza, és amelynek részét képezi egy indikatív projektlista. A projektlista egyrészt az Új Magyarország Fejlesztési Terv részeként készített Közlekedésfejlesztési Operatív Program keretében megvalósítandó fejlesztéseket, másrészt az egyéb (PPP) forrásból megvalósítani tervezett gyorsforgalmi utakra vonatkozó fejlesztéseket tartalmazza.

A 9. §-hoz

A § a Program út intézményének hatályon kívül helyezése okán szükséges pontosítást tartalmazza.

A 10. §-hoz

Az Aptv. 1. számú mellékletében foglaltakat e törvény melléklete váltja fel, tekintettel a fent körülírt 1004/2007. (I. 30.) Kormányhatározat (KÖZOP) indikatív projektlistájában foglaltakra.

A 11. §-hoz:

A törvényjavaslatban foglaltak hatálybaléptetése okán szükséges az azonos szabályozási tárgyra vonatkozó, valamint a megszűnt jogintézményekre (pl. Program utak) vonatkozó jogszabályi rendelkezések hatályon kívül helyezése.

A 12. §-hoz:

A Nemzeti Földalapról szóló törvénynek (NFA tv.) a törvényjavaslat szerinti módosításával az országos közutak, így a gyorsforgalmi utak építésével is összefüggésben az állam számára megszerzett termőföld nem kerül a Nemzeti Földalapba, így nem kell alkalmazni az NFA tv-ben szabályozott, a Nemzeti Földalapba tartozó termőföldek hasznosítására vonatkozó eljárást. Ez is egy rendkívül fontos eleme a gyorsforgalmi utak minél gyorsabb megépülésére vonatkozó szándék megvalósításának, hiszen ennek megvalósulásával ismét jelentős idő spórolható meg.

Az NFA törvény 13/A. §-ának (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a termőföld hasznosítása nem érinti a tulajdonosi joggyakorló személyét, aki a Földművelési és Vidékfejlesztési Miniszter. Erre tekintettel a Nemzeti Földalapba tartozó, de útépités okán onnan kivenni szándékozott földterületek tulajdonosi joggyakorlója az út megépítése után is az FVM miniszter maradna. Szükséges annak rögzítése is, hogy útépités okán a Nemzeti Földalaptól kikerülő termőföld esetén a tulajdonosi joggyakorló személye is változhat.

A 13. §-hoz:

A jogbiztonság, illetve az egyértelmű, konkrét, mindenki számára követhető jogi szabályozás érdekében szükséges szabályozást alkotni a módosítás hatálybalépésének idején már folyamatban lévő ügyekre. Ennek megfelelően a közmű kiváltásokra a törvényjavaslat rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a közvetlen kiváltási munkálatok még nem kezdődtek meg. Ezáltal már folyamatban lévő útépitések is gyorsíthatók.

A Program út jogintézményének megszűnésével szükségessé vált az azok tárgyában megkötött vagyonkezelői szerződések megszüntetésének jogszabályi rögzítése. Erre tekintettel – a magántőke bevonásával megvalósított utak kivételével – minden gyorsforgalmi út vagyonkezelője a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ lesz.

Az NFA tv. módosítása okán szükséges volt átmeneti rendelkezéseket alkotni a folyamatban lévő ügyekre. Ez alapján a még le nem zárult kisajátítást pótló adásvételi szerződések megkötése során és folyamatban lévő kisajátítási eljárásokban is irányadó az a – jelen tervezet által deklarált – szabály, mely szerint nem kerül az NFA vagyoni körébe azon földrészlet, amelynek megszerzésére országos közút megépítése érdekében került sor.

Szintén az NFA törvény módosítása miatt szükséges annak rögzítése, hogy nem tartoznak a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium tulajdonosi joggyakorló körébe azon termőföld- részletek, amelyeken országos közút épült és amelyek a megkötött megállapodás alapján a Kincstári Vagyoni Igazgatóság vagyoni körébe tartoznak.